MAATALOUS

KARI SALONEN

Aino Wathén pitää luomutuotantoon siirtymistä hyvänä päätöksenä omalla tilallaan. Tila siirtyi luomutuotantoon jo hänen vanhempiensa omistaessa tilan. Karja on ollut luomussa vuodesta 1996.

”Puolet luomussa” on nykymenolla kaukainen haave

Maabrändityöryhmän tavoitteen saavuttaminen vaatisi luomun kasvuvauhdin tuplaamista.

Jos Suomen viljelyalasta haluttaisiin saada puolet luomuun vuoteen 2030 mennessä, alan pitäisi kasvaa kaksinkertaista vauhtia viime vuosiin verrattuna, MTT:n (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus) tuore Luomu 50 -raportti kertoo.

Raportissa pohditaan, onko Suomen maabrändityöryhmän asettama 50 prosentin luomutavoite mahdollista saavuttaa ja mitä tarkoittaisi, jos siihen päästäisiin.

Tarkkaan ottaen brändityöryhmän tavoite oli 50 prosenttia tuotannosta. MTT:n selvityksessä tähtäimeksi on otettu 50 prosenttia pinta-alasta.

Tällä hetkellä Suomen luomuala on noin kahdeksan prosenttia kokonaisviljelyalasta. Luomutuotteiden markkinaosuus on kuitenkin vain prosentin luokkaa, mikä MTT:n mukaan viittaa siihen, että tuotantoketju ei toimi ongelmitta.

Raportissa asiaa tarkastellaan ainoastaan alkutuotannon kannalta. Tutkimus tehtiin maa- ja metsätalousministeriön tilauksesta.

Kolme skenaariota

Raportissa rakennettiin kolme eri skenaariota eli tiettyihin olettamuksiin perustuvaa ennustetta.

Kahden ensimmäisen mukaan luomutuotanto laajenee 50 prosenttiin viljelyalasta joko nykyisessä kasvilajisuhteessa tai niihin tuotantosuuntiin keskittyen, joissa sillä on suhteellinen etu. Kolmas skenaario on, että tuotanto laajenee nykyistä kasvuvauhtia.

Luomu- ja tavanomaisen tuotannon kannattavuus vuosina 2000–11

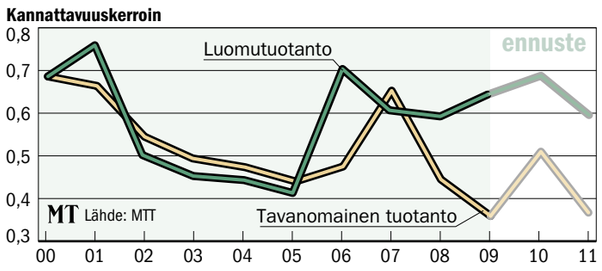

Luomu on tällä hetkellä tavanomaista tuotantoa kannattavampaa.

Miten 50 prosentin luomuala tavoitetaan

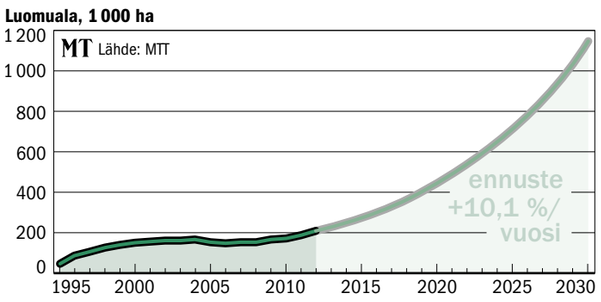

50 prosentin luomutavoite vaatisi alan kymmenen prosentin vuotuista kasvua.

Luomu 50 -raporttia koordinoinut tutkija **Kauko Koikkalainen** itse pitää kolmatta vaihtoehtoa todennäköisimpänä. Se merkitsisi, että luomussa olisi 20 vuoden kuluttua runsas 20 prosenttia viljelyalasta. ”Tähän saattavat rahkeet riittää, jos luomun eteen tehdään oikein kovasti töitä.”

Ei luomusikaa ja -siipikarjaa

Ensimmäisessä skenaariossa päädytään siihen, että luomunurmea kasvaisi 2030 yhteensä 540 000 hehtaarilla eli yli puolella luomupeltoalasta.

Koska sadot ovat luomussa tavanomaista tuotantoa alemmat, leipäviljaa tuotettaisiin vajaat 80 prosenttia nykyisestä määrästä ja rehuviljaa vajaat 90 prosenttia nykyisestä.

Kokonaissato nykyiseen verrattuna olisi 71 prosenttia.

Tällainen peltoviljely riittäisi kutakuinkin nykyisen suuruisen maidon- ja naudanlihantuotannon ylläpitoon, mutta sika- ja siipikarjatuotteita ei syntyisi juuri lainkaan luomuna.

Nykyisillä luomutuilla tukitarve olisi noin 230 miljoonaa euroa, joka tasoltaan vastaa kahta kolmasosaa nykyisestä ympäristötuesta.

Luomun kaikki vahvuudet käyttöön

Toisessa skenaariossa luomu laajenisi omiin vahvuuksiinsa perustuen.

Tässä vaihtoehdossa nurmen osuus viljelykierrossa olisi 40 prosenttia, leipäviljan 20, rehuviljan 30 ja palkoviljojen 10 prosenttia. Keskisadot on oletettu 20 prosenttia korkeammaksi kuin nykyisen luomuviljelyn keskisadot.

Suurempi sato saavutettaisiin uusimalla nurmet nykyistä tiheämmin.

Lisäksi laajennettaisiin palkoviljojen viljelyä, jolloin typensaanti turvattaisiin paremmin.

Karjanlanta käytettäisiin tehokkaasti lannoitteeksi. Viherlannoituksesta luovuttaisiin ja nurmi käytettäisiin märehtijöiden rehuksi.

Tämä skenaario edellyttäisi kasvi- ja kotieläintilojen nykyistä selvästi tiiviimpää yhteistyötä. Miten se nykyisessä yhä keskittyvämmässä kotieläintuotannossa järjestettäisiin, raportti ei kerro.

Tässä vaihtoehdossa kokonaissato olisi nykyiseen eiluomutuotantoon verrattuna 82 prosenttia.

Nautakarjatuotanto voitaisiin pitää lähes nykymäärissä ja se olisi kokonaan rehuomavarainen.

Mikäli maidon ja naudanlihan ohella haluttaisiin tuottaa luomuna myös sian ja siipikarjan lihaa, voitaisiin tähän kohdentaa enintään 20 prosenttia rehuviljasta ilman, että se alentaisi maidontuotantoa. Tässäkin vaihtoehdossa sian ja siipikarjan liha olisi siis pääosin tavanomaisesti tuotettua.

Tukea tämä vaihtoehto vaatisi 260 miljoonaa euroa.

SATU LEHTONEN

60-sivuinen raportti MTT:n nettisivuilla osoitteessa www.mtt.fi.

Epävarmuus esteenä

MTT:n tilastojen valossa luomutuotanto on tällä hetkellä tavanomaista kannattavampaa.

Luomu 50 -raportin julkistamistilaisuuden yleisö kyselikin, miksi luomutuotanto ei kasva nykyistä nopeammin, jos se kerran kannattaa.

Parempi kannattavuus perustuu tavanomaista tuotantoa parempiin tukiin ja korkeampiin tuottajahintoihin, raporttia koordinoinut tutkija **Kauko Koikkalainen** kertoi.

”Kukaan ei voi antaa viljelijälle takeita siitä, että luomusta saisi lisähintaa jatkossakin.”

Pro Luomun toiminnanjohtaja **Marja-Riitta Kottila** huomautti, että taannoiset markkinavaihtelut pelottavat monia: esimerkiksi luomumaitoa haluttiin yhdessä vaiheessa kipeästi lisää, ja seuraavaksi siitä olikin ylitarjontaa.

Nyt Kottila näkee markkinatilanteen sikäli vakaampana, että päivittäistavarakauppa on sitoutunut luomuun vahvasti.

Luomuliiton toiminnanjohtaja **Elisa Niemi** muistutti, että myös luomun byrokraattisuus pelottaa tuottajia.

SATU LEHTONEN

FAKTAT

Luomutuotanto Suomessa

Peltoviljely:
- 180 000 ha/4 000 tilaa
- Nurmi 76 000 ha
- Vilja 43 000 ha
- Palkoviljat 3 000 ha
- Öljykasvit 2 700 ha
- Peruna 1 000 ha
- Kesanto 20 000 ha
- Vihannekset ja marjat 2 000 ha

Kotieläimet:
- 570 tilaa, joista:
- Lypsykarjaa 140:llä
- Emolehmiä 295:llä
- Lihanautoja 170:llä
- Uuhia 90:llä
- Kanoja 30:llä
- Sikoja 10:llä

”Tavoitteita pitää olla”

HAUSJÄRVI (MT)

Luomutuottaja **Aino Wathén** uskoo, ettei maabrändityöryhmän asettamaa luomutavoitetta saavuteta nykytahdilla. Siitä huolimatta hän ei pidä korkealle asetettua tavoitetta huonona asiana.

”Kyllä tavoitteita pitää asettaa. Luomutuotannon määrä on ollut viime vuodet kasvussa, ja korkealle asetetun tavoitteen viesti on se, että näin halutaan olevan.”

Wathén vertaa Suomen luomutuotantoa Ruotsiin ja Tanskaan ja muistuttaa, että niihin verrattuna Suomella riittää vielä kirittävää.

Toisaalta muut Pohjoismaat ovat esimerkki siitä, että luomun kysynnässä on kasvunvaraa.

Wathén viljelee luomulypsykarjatilaa Hausjärvellä yhdessä miehensä **Mikaelin** kanssa.

Tila on ollut pariskunnan nimissä kaksi vuotta, mutta luomuhistoria ulottuu tilalla huomattavasti kauemmaksi.

Aino Wathénin vanhemmat siirsivät pellot luomuun 1990-luvun alussa, ja uuden pihaton valmistuttua myös maidontuotanto on ollut luomussa vuodesta 1996.

Luomutuotannon määrä on ollut viime vuodet kasvussa, ja korkealle asetetun tavoitteen viesti on se, että näin halutaan olevan.

AINO WATHÉN

Aino Wathénin mielestä luomutuotannolle on muitakin perusteluita kuin taloudelliset syyt. Hän ei pidä kovin todennäköisenä, että olisi valmis siirtymään pois luomusta edes siinä tapauksessa, että luomu olisi taloudellisesti heikommin kannattavaa kuin tavanomainen viljely.

”Ainakin kynnys siirtymiseen olisi korkea.”

JUHANI REKU

Luomuliitto: Luomu tukee huoltovarmuutta

Maatalouspolitiikassa pitää keskittyä valkuaiskasvien tuotannon kehittämiseen, jotta Suomen huoltovarmuus voidaan turvata, toteaa Luomuliiton varapuheenjohtaja **Jukka Lassila**.

Suomi on tällä hetkellä hyvin vahvasti riippuvainen tuontivalkuaisesta.

Tätä riippuvuutta pitää Lassilan mukaan vähentää, sillä erilaiset kriisit voivat vaikeuttaa merkittävästi fossiilisten polttoaineiden saantia ja Suomen ulkomaankauppaa.

”Luomutuotannossa käytetään eloperäisiä lannoitteita eikä tuotanto ole riippuvainen ostolannoitteista. Tämä on merkittävää huoltovarmuuden kannalta, sillä ostolannoitteet tulevat suureksi osaksi ulkomailta ja ne tuotetaan käyttäen merkittäviä määriä fossiilisia polttoaineita.”

Myös tuholaisten torjunta hoidetaan luomussa luonnonmukaisin keinoin, kuten seosviljelyllä, viljelykierrolla ja tuholaisten luontaisilla vihollisilla, Lassila muistuttaa. Tämän vuoksi tuotanto ei ole riippuvainen ulkomaisista ulkoa tulevista tuotantopanoksista.

MT

OIKAISU

Isojen kasvihuoneyritysten energiaveron palautukset verohallinnolta

Maatalouden veroteemassa (MT 30.1.) annettiin väärää tietoa suurten kasvihuoneyritysten energiatuotteiden valmisteveron palautuksen hakemisesta.

Aiemmin suuret, yli 16 000 yksikköä polttoöljyä kasvihuoneviljelyssään käyttävät viljelijät hakivat palautuksen tullilta. Vuodesta 2011 alkaen kaikesta ammattimaisessa kasvihuoneviljelyssä käytetystä kevyestä ja raskaasta polttoöljystä haetaan veronpalautusta vain Verohallinnolta.

Hakulomakkeena käytetään Verohallinnon lomaketta VEROH 3311 Hakemus energiatuotteiden valmisteveron palauttamiseksi verovuodelta 2011.

Verovuoden 2011 hakuaika päättyy 29.2.2012. Jos hakijana on yhteisö tai yhteisetuus, on hakemus jätettävä viimeistään 4 kuukauden kuluttua verovuoden 2011 päättymisestä.

Hakijan on eriteltävä hakemuksessaan kasvihuoneviljelyssä käytetty polttoöljy muusta maataloudesta käytetystä energiasta. Erittely koskee kuitenkin vain polttoöljyä, ei sähköä.

Hakija ilmoittaa hakemuksessa erikseen muussa maataloudessa kuin kasvihuoneessa vuoden aikana käyttämänsä kevyen ja raskaan polttoöljyn.

Jos kasvihuoneviljelijä käyttää polttoöljyä muuhun kuin kasvihuoneviljelyyn, ei hakemuksessa ilmoiteta yksityiskäyttöä tai muuta käyttöä, mikä ei oikeuta valmisteveron palautukseen.

MAIKKI KULMALA

Lypsykatkos tulee luultua kalliimmaksi

Maitorobotin käyttökatkos vaikuttaa lehmien maidontuotantoon enemmän ja kauemmin kuin tähän saakka on luultu, ruotsalainen ATL-julkaisu kertoi tiistaina.

Ruotsalaisen **Branislav Lakicin** tuoreessa väitöstutkimuksessa havaittiin, että iltalypsyn jääminen pois ja lypsyvälin pidentyminen 24 tuntiin alensi maidontuotantoa yli 0,75 litralla päivässä ainakin 10 päivän ajan.

Samalla soluluku kaksinkertaistui lypsytaukoa seuranneina kahtena päivänä. Muita muutoksia maidon laadussa ei havaittu.

Ruotsin maatalousyliopistossa tehdyssä tutkimuksessa pyrittiin selvittämään lyhyen lypsykatkon vaikutusta maidontuotantoon ja viljelijän talouteen.

Lypsyrobotin toimintahäiriön ei tarvitse kestää vuorokautta. Puolen vuorokauden katkos merkitsee, että yksittäisen lehmän lypsyväli pitenee 24 tuntiin, Lakic toteaa verkkojulkaisussa.

Lakicin tutkimuksessa iltalypsy jätettiin pois ja lehmiä seurattiin ennen ja jälkeen keinotekoista katkosta.

Kokeeseen valitut lehmät lypsetään normaalisti kahdesti päivässä ja maidon soluluku on alhainen.

Lakic korostaa, että jo yhden lypsyn jääminen pois vaikuttaa pitkäaikaisesti maidon määrään ja laatuun ja samalla taloudelliseen tulokseen.

Käyttökatkosten syntymistä tulee siksi kaikin keinoin ehkäistä ja samalla huolehtia siitä, että katkos jää mahdollisimman lyhyeksi, jos ja kun sellainen tulee. Lakic sanoo.

VEIKKO NIITTYMAA

Iltalypsyn jääminen pois ja lypsyvälin pidentyminen 24 tuntiin alensi maidontuotantoa yli 0,75 litralla päivässä ainakin 10 päivän ajan.